

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Ivris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

3 de Diursa beneficiorum nomenclatura, vnde personæ ecclesiasticæ
diuersas appellationes capiunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

gicimi. *l. actus legitimi, de regul. iur.* Sed nec inter ethnicos olim licuit apud Romanos cuiquam vno Pontificatum adimere, quantum ais feclerato: ideoque Iulius Cæsar recufauit pontificatum Lepidi, eo viuento, fibi a populo oblatum. *Dion. Cassius libr. 49.*

¶ Neque tamen ignoro, ob singularem summam potestatem, quæ Pontifici maximo conceditur, licere Papæ ad tempus etiam conferre beneficia, quod dicimus dare in commendam, *ca. si gratioso, de rescript. eumque posse permittere beneficia, retinere vique ad voluntatem sui beneplaciti, c. pastoralis, 7. q. 1.*

¶ Ceterum tamen verba illa finitionis, per clericum ad vitam vendenda, edocent clericum non posse vltra vitam fructibus gaudere, vel de illis vltima voluntate disponere, *ca. 1. & 2. ca. cum in officio, de testam. c. pen. de pecul. cler. vel eius proximos iure successione beneficium nancisci, ca. 1. de success. ab intest. auct. licentiam, de episc. & cler. C. nam sanctuarium Dei iure hereditario obtineri non potest, c. consuluit nos, de iur. patron. can. Apostolica, 8. q. 1. c. ex transmissa, de fil. presbyt. c. ad exstirpandas, eod. ¶ De tamen fructibus tamen perceptis posse nunc beneficium testari, ait Ioan. Andreas, in gl. c. presenti, de offic. ordin. in 6. Quod negat fieri debere Panormitan. in c. si. de pecul. cleric. vide & eundem in c. cum in officio, de testam. Sequimur in Gallia tamen Andream.*

¶ Inducant tamen & postrema finitionis verba, beneficia non nisi clericis conferri posse, atque laicos prorsus eorum esse incapaces, *c. cum adeo, de rescript. ca. ex literis, de trans. ca. 2. de institut. clement. quia contingit, §. ut ante, de religio. domi. iure communi videlicet. Nam & speciali priuilegio laici possunt possidere beneficia: vt notat Innocentius, & Abbas, alique, in cap. quanto, de consuet. gloss. in cano. bene quidem, 96. distinet. in verb. prater Romanum. Stenri & in multis regni sui ecclesiis rex noster canonicus est. Et beneficia possident ecclesiastica ex priuilegio Senatores curiæ consilii magni, etiam vxorati. Et hæc omnia obtinent, dummodo legitime fiat institutio. ¶ Nam tamen beneficium sine canonica institutione obtineri non potest, & ab eo qui potestatem habet conferendi. ¶ Sicque tamen in summa Panormitanus, consil. 47. quod incipit, *Alud queritur*, beneficium ecclesiasticum sex notis cognoscitur. 1. vt iure communi conferatur a potestatem habente, 2. vt qui confert, nihil possit iure sibi ex eo retinere, 3. vt tantum de eo clerico prouideri possit, 4. quod habeat aliquis spiritualitatis annexum, 5. quod sit perpetuum, 6. quod omnis pactio, seu fundatio resciliatur, de quibus & Ancharanus, in regul. primâ de regul. iur. in 6. q. 1. & Decus in rubrica de rescript.*

De diuersa Beneficiorum nomenclatura, vnde personæ ecclesiasticæ diuersas appellationes capiunt. Cap. 3.

- 1 Beneficiorum ecclesiasticorum diuisio in proprie & improprie beneficia. *Proprie beneficia maiora, & minora que eod. Prælati appellatio non pertinet ad ecclesie rectorem simplicem, eodem.*
- 2 Beneficiorum 3. diuisio, in habentia curam animorum, & non habentia. *Cura animorum quid eod.*
- 3 Beneficia cum cura non nisi presbyteris actiua, vel qui intra annum tales fiant conceduntur.
- 4 Curionis officium.
- 5 Curata beneficia ratione iurisdictionis qua habeant.
- 6 Beneficia non curata, simplicia dicta.
- 7 Beneficia regularia & non regularia que, & ex prescriptione talia. *Beneficia regularia regularibus, secularia secularibus debita, eodem.*
- 8 Commenda, vel beneficium in commendam datum quod.
- 9 Beneficia duo, vnum in titulum, aliud in commendam habere quis potest.
- 10 Commendatur beneficium dupliciter, in utilitatem ecclesie, aut propofiti.
- 11 Beneficia villa murata, & non murata. & quibus villa murata conferri possunt.
- 12 Villa murata que dicitur.
- 13 Beneficia alia ecclesie collegiata, alia non collegiata.
- 14 Ecclesia simplex, vel capella que. *Collegiata ecclesia que.*
- 15 Ecclesia conuentualis, religiose, monasteria, canobia.

- Ecclesia cathedralis que, eod.*
- 16 Beneficia alia cum dignitate, alia cum personatus, alia cum officio, administratione, præpositura.
 - 17 Dignitas ecclesiastica & alia quid.
 - 18 Beneficia nominata, & innominata que. *Assisti ecclesiarum qui, eod.*
 - 19 Beneficia electiua, & non electiua que.
 - 20 Beneficia patronata, & non patronata.

¶ Sed tamen vno modo beneficia appellata sunt, sed variis, & proinde personæ quæ ea possident, varie quoque nuncupata. Aperiarius igitur necesse est diuisiones eorum. Prior, quædam proprie beneficia, quædam improprie dicta. Proprie dictorum beneficiorum, alia maiora, alia minora vocantur. *c. penult. de verb. sign. in c. maioribus, de præben.* Inter maiora, summum Pontificatus, qui & beneficium dicitur. *c. 1. de maled. cano. clericos. §. Pontifex, 21. dist. cano. & can. nemo sacerdos, 22. distinet.* Maiora a minoribus ex eollatione distinguuntur. Et certum est quoque, quæ nomen habent prælati, maiora dici posse, vt pontificatum summum, patriarchatum, archiepiscopatum, episcopatum, abbatiam; prælati autem appellatione non continentur ecclesiarum rectores. *gloss. per textum in clem. dudum, §. nos autem, in verb. prælati, de sepult. in clem.*

¶ Tertia tamen distinctio, vt alia beneficia habeant curam animorum, alia minime. *ca. cum singula, de præben. in 6. ca. de multa, eod. ca. cum satis, de offic. archi.* Cura animorum dupliciter consideratur, vt notat Innocentius, in dicto cap. cum satis. Primum, quando is, qui beneficio præficiatur, tenetur sacramenta præbere certis personis, nempe parochianis eius loci: item prædicare, proponere verbum Dei, confessiones audire. *clem. dudum, §. verum, de sepult. apud Greg. c. 2. de paroch. c. omnis viri, que sexus, de penit. ca. placuit, de penit. dist. 6. ¶ Quocirca tamen ista beneficia requirunt perfectos esse actiua sacerdotes, seu presbyteratu insignitos, vel quales fiant post adeptum sacerdotium intra annum. cap. licet canon., de elect. in 6. Non enim aliter possunt deseruire beneficio, ligare vel soluere, vel pascere, nisi potestatem acceperint. Anus autem computandus ex eo tempore, eum quis adeptus est pacificam beneficij possessionem, vel per eum stetit quominus haberet. Et cessante alio legitimo impedimento promotionis ad presbyteratum. *c. commissi, de elect. in 6. vide qua late de his tractat Rebuffus, in praxi benef. in tit. de non promot. intra annum, quam priua. vel excus. censetur, & in tit. de dispensa. de non promovendo.* Vocamus hos beneficiatos, rectores, curatos seu curiones, vicarios perpetuos, pastores, vt suo loco diximus. ¶ Pastoris tamen officium legendum apud Ezechiel. c. 3. ¶ Secundo tamen curata beneficia dicuntur, respectu curæ iurisdictionis contentiosæ seu forensis, quæ beneficiis quibusdam annectitur. *c. exsecrabilis, §. fin. de præben. in extrau. commu. c. dudum, de elect. in 6.* Huiusmodi cõpetit visitare, inquire, procuraciones recipere, suspendere, absoluerè, excommunicare, & absoluerè, *d. c. dudum, que etiã sine beneficio aliquando possunt, nota. in c. cum satis, de offic. archi. c. 1. eo.* Non curata beneficia sunt, quorum præfecti prædicta munera non habent, sed horis dicendis tantum obstricti sunt. *c. 2. de institut.* Dicta beneficia simplicia, *c. fin. de præben. ap. Gregor.* Ex his duobus composita beneficia, quæ principaliter sine cura sunt, vt prioratus, sed habent annexam curam animarum, pro qua habent vicarios perpetuos. *ca. super eo, c. 6. eo in 6. ca. exstirpanda, §. quia vero, eo. tit. ap. Gregor.**

¶ Quarta tamen diuisio, beneficiorum alia esse regularia, alia secularia: regularia regularibus, id est, monastici instituti personis debentur: secularia aliis clericis secularibus, id est, qui monasticam vitam vel regulam non sunt preffessi. *c. cum de beneficio, eod. in 6. §. statimus, de colla. in concordatis. Gallie, & sum. Pontif. Clem. 1. de elect. apud Clem.* Hæc qualitates beneficij, vt plerunque accedunt ex præscripto foundationis, si in ea regularibus deputetur personis vel secularibus. *gl. in §. idem ordo, in verb. regularibus, de colla. in pragmat. sanctioni. Ioan. de Sel. in tractat. de benef. q. 4. num. 17.* Interdum tamen regularia a secularibus, & contra secularia a regularibus possidentur personis legitime, per prescriptionem quæ recepta est, si per quadraginta annos continuos secularis ecclesia a regulari persona sit possessa: vt tunc immutata censetur qualitas, & censeatur regularis, hoc est, quæ a regularibus possit haberi. Et contra, si regularis per tot annos a seculari sit possessa, *Rota, in decisio 32. incipit dubitatum, in nouis, Ioan. Straphil. tractat. de lite. grat. & form. exspecta. forma 8.* nam ordinarij iuris est quadraginta annorum tempus sufficere in prescriptione rerum ecclesiasticarum inter ecclesias. *ca. de quarta, de rescript. c. cum ecclesia, de cau.*

de casu possessione beneficii concurrat cum tempore titulus, id est, institutio & bona fides: alioquin enim non mutaretur qualitas beneficii solo tempore, ut pote substantialibus deficientibus præscriptionis titulo & bona fide. c. vigilans, de præscript. late docet in specie proposita Rebuffius in §. volumus, de collat. in concordat.

8 Gall. in ver. regularia. ¶ Porro ¶ ex regularibus & secularibus beneficiis, tertia quedam species constari potest beneficiorum in commendam, ut dicimus, datorum, quando sum. Pontifex ex privilegio regulari personæ beneficium dat seculari: vel contra, seculari regulari. ¶ Hinc ¶ intelligimus, quod circumfertur, duas ecclesias aliquem habere posse, in titulum vnam, aliam in commendam. can. qui plures, 21. q. 1. c. nemo deinceps, de electi. in 6. ubi glo. in ver. commendare, plura tradit, de commend. ¶ Commendantur ¶ autem ecclesiæ bifariam, aut in vtilitate ecclesiæ, aut in vtilitate commendatarii: in primo casu non est titulus beneficii, sed potius custodia, a qua quis remoueri potest. Diuersum in secundo, ut explicat late Gomefius, in reg. cancell. de publico. res. gna. q. 4. ¶ in regu. de trienn. possess. reg. 5. & gloffa pragmatica sanctionis concilii Basiliensis, glo. in §. licet, in ver. euidenti causa, de

11 electi. in pragmat. sancti. ¶ Alia ¶ quinta diuisio seu distinctio a loco, ut alia dicantur villæ muratæ, alia non muratæ: sic enim expedit distingui ob præficiendorum distinctionem. Nam quæ villæ muratæ sunt, non possunt conferri in Gallia, nisi graduatis in aliqua probata Academia, aut qui triennio saltem in Theologia, aut in altero iurium, ciuilibus vel Pontifici, aut in vtroque studuerint. §. statuis, in 2. de collat. in concord. §. in ecclesiis, de collat. in concil. Basiliens. seu pragmat. sancti. ¶ Constat. reg. ¶ Villæ ¶ hic nomen, more Gallico, pro ciuitate intelligitur, vel oppido muris cincto, populoso. Sicuti & in iure Pontificio aliquando, ut in c. venerabilis, ca. 2. 3. de censib. lib. 3. Decret. titu. 29. ¶ in c. ad audientiam, in 1. de ecclesi. adifica. non pro villa rustica, vel edificio rustico, ut apud Latini sermonis auctores, apud quos, Varrone teste, lib. 1. de re rusti. cap. 2. villa quasi uehilla, a uehendo: quod in eam fructus ex agro inuehantur, & inde in urbem euehantur. Ioannes 22. sum. Pontifex, ca. saluator, de præben. in extrava. communib. ciuitates videtur eas tantum nominare, ubi episcopus sit. Alii autem videntur muratam villam dicere, in qua sit mercatus, & nundinæ: quod certe non est verum perpetuo.

12 ¶ Sexta ¶ diuisio, alia esse beneficia ecclesiarum collegiatarum, alia non collegiatarum, quæ & simplices dicuntur ecclesiæ: quarum differentiam vel patroni solius diuersus assensus indicat. ca. nobis, de iur. patron.

13 ¶ Simplex ¶ ecclesia & capella dicitur, in qua vnus, vel duo, vel plures clerici ordinantur, non vt corpus faciant vel collegium, qui nec sydicum, nec sigillum commune habent, c. dilecti, de excess. prælat. non enim omnis adunatio clericorum facit collegium, a loquuntur ubique essent collegia. Vix enim potest esse presbyter seu sacerdos sine duobus vel vno clericis, qui secum plallant, & in altari administrant, erudiantque filios parochorum. ca. vnusquisq. de vita & honestat. cleric. Qui tamen collegium non faciunt: quia in collegio faciendõ forma exigitur superiorisque licentia. l. 1. de colle. illo. in P. l. 1. §. quib. permittitur est, quod cuius vnusquisq. nomi. in P. Nec numerus personarum eum constituit, cum sufficiant tres in eo constituendo, c. 1. de electi. ap. Greg. 1. Noratus, de verbo signif. & per vnum ius collegii retineri possit. l. 1. §. sicut, quod cuiusque, que vnusquisq. nomi. in 1. ¶ Porro ¶ ecclesiæ collegiatæ, regularium personarum dicuntur conuentuales, c. nobis, de iur. patron. cenobia: alia capitula. Panorm. in c. edoceri. & ca. capitulum, de rescript. Omnis ecclesia cathedralis collegiata est: quia episcopus caput, membra, & consilium eius, capitulum, quod debet in institutione & destinatione clericorum adhibere secum, ca. nouit, c. 4. & c. quanto, §. de his, que sunt, a prælat. sine conscript. lib. 3. Decretal. tit. 11. Card. in clem. ut ii. col. 3. in 2. questio. de atar. & qualis. quanquam omnes ecclesiæ collegiatæ cathedrales non sint.

14 ¶ Septima ¶ diuisio, vt alia dicantur habere dignitatem, alia personatum, quedam officium, administrationem alia, alia præposituram, c. 1. de consuetud. in 6. ca. de multa, de præb. c. exsecrabilis, eo. in extrava. communib. quorum differentiam vide apud Siculum, Ab. Panorm. in c. de multa, in 1. de præb. & Archidiacon. in c. 1. de consuetud. in 6. ¶ Dignitatis ¶ nomen potest late accipi, pro qualibet prerogatiua in ecclesiis, quæ alio nomine personatus dici potest. glo. 1. in c. quia nonnulli. & in ca. ad auer. de rescri. & in ca. de multa, de præben. Verum singulariter dignitas dicitur, facultas administrandi in aliqua ecclesia cum aliqua iurisdictione.

15 ¶ Octaua ¶ beneficia electiua, ad quæ per electionem quis vocatur: alia ad collationem pertinentia. c. cum in illis, c. 16. §. illis vero, de præb. in 6. Et electiua dicuntur, quæ facta electione exigat confirmationem superioris. glo. in clem. quia contingit. §. ut autem, in verb. electio. de religio. domi. Card. in clem. 1. §. ad hoc, de præben. Per electionem electus consequitur ius habitus in prælatura: per confirmationem, exercitium illius acti. nota. in ca. quanto, 6. 3. distinct. Cyn. & Bart. in l. priuatorum, de iuris. omn. iudic. C.

16 ¶ Subinde ¶ decima distinctio, vt alia sint patronata, alia sine iure patronatus, libera in collatione ordinarii. Patronatum est beneficium, ad quod vacatione adueniente, præsentat idoneum clericum episcopo patronus, & sine cuiusque præsentatione recte non instituit episcopus, can. decernimus, 16. q. 7. præterquam in casu negligentia: patroni, & si per eam deuoluatur potestas ad eum vt superiorem, & aliis casibus, de quibus proximo agetur capite Deo fauente.

17 ¶ Subinde ¶ decima distinctio, vt alia sint patronata, alia sine iure patronatus, libera in collatione ordinarii. Patronatum est beneficium, ad quod vacatione adueniente, præsentat idoneum clericum episcopo patronus, & sine cuiusque præsentatione recte non instituit episcopus, can. decernimus, 16. q. 7. præterquam in casu negligentia: patroni, & si per eam deuoluatur potestas ad eum vt superiorem, & aliis casibus, de quibus proximo agetur capite Deo fauente.

18 ¶ Subinde ¶ decima distinctio, vt alia sint patronata, alia sine iure patronatus, libera in collatione ordinarii. Patronatum est beneficium, ad quod vacatione adueniente, præsentat idoneum clericum episcopo patronus, & sine cuiusque præsentatione recte non instituit episcopus, can. decernimus, 16. q. 7. præterquam in casu negligentia: patroni, & si per eam deuoluatur potestas ad eum vt superiorem, & aliis casibus, de quibus proximo agetur capite Deo fauente.

19 ¶ Subinde ¶ decima distinctio, vt alia sint patronata, alia sine iure patronatus, libera in collatione ordinarii. Patronatum est beneficium, ad quod vacatione adueniente, præsentat idoneum clericum episcopo patronus, & sine cuiusque præsentatione recte non instituit episcopus, can. decernimus, 16. q. 7. præterquam in casu negligentia: patroni, & si per eam deuoluatur potestas ad eum vt superiorem, & aliis casibus, de quibus proximo agetur capite Deo fauente.

ne, glo. & Archidiacon. in d. c. 1. de consuet. tutius tamen erit in vi istorum nominum, dignitatis, personatus, officii, sequi mores ecclesiarum, & in qua significatione, sententia, & obseruatione huiusmodi sint nomina. Inter dignitates ea quæ præest, dicitur prælatura, quare episcopus & abbas prælati erunt, c. 2. de iudic. apud Gregor. de his in tit. de regia ad prælatu. nominatio. in conuentio. Gall. & Pontificis summi.

¶ Octaua ¶ beneficia electiua, vt alia sint nominata: alia innominata. Innominata dicuntur, quæ generali tantum nomine beneficii significantur, vel canonica, vel præbendæ. c. ex multis, §. constitutus, in 1. q. 3. Sunt & inter innominata, quæ possident admissi dicti, in ecclesiis, de quib. in c. pen. de cler. non resid. & quæ habent in ecclesiis in minoribus constituti, quæ vocantur tituli, c. 2. de præben. Nominata ea dicuntur, quæ vltra generalem appellationem beneficii, proprio nomine intelliguntur, vt episcopatus, patriarchatus, abbatia, cura animarum, prioratus, & alia similia.

¶ Nona, ¶ alia esse beneficia electiua, ad quæ per electionem quis vocatur: alia ad collationem pertinentia. c. cum in illis, c. 16. §. illis vero, de præb. in 6. Et electiua dicuntur, quæ facta electione exigat confirmationem superioris. glo. in clem. quia contingit. §. ut autem, in verb. electio. de religio. domi. Card. in clem. 1. §. ad hoc, de præben. Per electionem electus consequitur ius habitus in prælatura: per confirmationem, exercitium illius acti. nota. in ca. quanto, 6. 3. distinct. Cyn. & Bart. in l. priuatorum, de iuris. omn. iudic. C.

¶ Subinde ¶ decima distinctio, vt alia sint patronata, alia sine iure patronatus, libera in collatione ordinarii. Patronatum est beneficium, ad quod vacatione adueniente, præsentat idoneum clericum episcopo patronus, & sine cuiusque præsentatione recte non instituit episcopus, can. decernimus, 16. q. 7. præterquam in casu negligentia: patroni, & si per eam deuoluatur potestas ad eum vt superiorem, & aliis casibus, de quibus proximo agetur capite Deo fauente.

De Iure Patronatus ecclesiæ Cap. 4.

Lib. 3. Decretal. tit. 38.

- 1 Ius patronatus ecclesiasticum quid.
- 2 Ius patronatus ecclesiasticum adhaeret spiritualitati. Ius patronatus quare exigit institutionem episcopi.
- 3 Ius patronatus per se vendi non potest, vel cedi.
- 4 Ius patronatus in diuisibile, & quomodo ad plures heredes hoc ius pertineat.
- 5 Patroni plures in presentando debent conuenire.
- 6 Patronis pluribus existentibus, a maiori parte eorum presentatus instituendus est.
- 7 Ius patronatus honorem habet in prerogatiua presentandi. Presentatio patroni requiritur in patronato beneficio conferendo, eod. Presentatio quale ius conferat presentato, eod.
- 8 Beneficia & ecclesiarum cura ad sollicitudinem pertinent episcopi.
- 9 Patronus scriptum presentare non potest. Episcopus sibi conferre non potest beneficium. eod. Ex patronis pluribus vnus illorum ab aliis presentari potest. eod.
- 10 Presentatio instituendi, & per patronum, & per procuratorem eius fieri potest, & per literas.
- 11 Patroni laici, & clerici: & intra quæ tempora presentare illi debeant. Patroni clerici non variant in presentatione. laici contra, eodem.
- 12 Patronus laicus variare potest tantum, antequam vnus ex presentatus instituat, non postea.
- 13 Presentatio indigno per laicum, eorepudiato intra tempus quadrimestre patrono datum potest laicus alium, & alios presentare: nec repudiato indigno episcopus pleno iure potest conferre. Contra, si presentetur indignus a patrono ecclesiastico. Oeconomus datur ecclesiæ vacanti ab episcopo pendente tempore presentandi, eod.
- 14 Presentandi ius quando adimitur patronis, & plena collatio ad episcopum pertinet.
- 15 Ius patronatus quibus modis in perpetuum amittitur.
- 16 Iure patronatus priuatur, qui episcopum curauit occidi.
- 17 Ius patronatus non amittitur ex condemnatione criminis in alio, quam in proprium episcopum admissi.